

Gospodarske stvari.

Opazka o pripravljanju sadjevca ali tolkle.

Ker je sedaj baš čas, ko se začenja tolkla delati, najdejo naj še moje besede v «Slov. gospodarju» primeren prostor. Doma sem iz Slov. goric in v mladih letih ne vem kolikokrat ali očetu pomagal toklo delati, ali pa jo sam delal; torej vem, kako se v teh krajih pripravlja. Tekom let pa me je osoda zanesla na Koroško in me po mesec dni puščala ondi, kjer sem se kaj rad potikal po kmečkih hišah. Tukaj se je navadno ponujal sadjevec, ali reči moram, kjer sem ga pil, bil je izvrsten, tako dober, da ga na Štajerskem še nisem pil takšnega. Ali je bil mlad, ali star, vsak je bil čist in blagega in plemenitega okusa kakor vino. Sicer pa je koroški sadjevec tako na glas, da mi ni še treba zadržati, da je bil dober. Na Štajerskem ni nikjer niti približno takega sadjevca kakor na Koroškem povsod! To je v meni vzbudilo radovednost, zakaj je koroški sadjevec tako izvrsten. Videl sem, da imajo iste sadne vrste, kakor pri nas; torej more vzrok biti le v našem pripravljanju. In prašal vsem tega in onega kmeta, kako dela tolklo, prašal sem jih gotovo dvajset, in vsi so mi jednako odgovorili. Rekli so: «Mi čakamo, da je sadje popolnoma zrelo; takšno poberejo, a vse, kar je gnilo izločijo, kajti sadje za tolklo mora biti zdravo. Kar je gnilo, ali nekoliko gnilo, dajemo svinjam. Zdravo sadje stolčemo in iztisnemo. Vode ne sme niti kapljice zraven priti. Nato sode tako napolnimo tako, da mošt pri vretju lahko drože izmeče. Ko je sod malo navan, zopet dolijemo, in to tako dolgo, dokler mošt vre in se vse nesnage ne iznebi; konečno se pretoči v dobre sode. Med letom je le treba pridno gledati, da sode niso navani in mošt po dvakrat pretočiti.

To postopanje je naravno in tako priprosto in pametno, kakor le kaj. Tako tudi na Štajerskem vsak lahko dela, če hoče, in imel bode izvrsten sadjevec. Gotovo je, da imajo pri nas na Štajerskem za pridelovanje dobrega sadjevca premalo skrbi. Nekdaj je bilo tukaj vina po nekod skoro več nego vode, in ljudje so tolklo zaničevali. Če se je delavcem v vinogradu ali kje bodi prinesla za žejo tolkla, je vrč ostal poln, in drugi dan niso več prišli, pač pa te raztrobili kot skopuha. Tedaj ko ljudje za tolklo niso marali, se tudi ni nikdo potrudil, da bi dobro tolklo naredil. Sedaj pa je vse drugače. Med tem je Bog ljudi naučil, tolklo piti, in ta jim gre sedaj bolj v slast, nego svoje dni vino. Znano je, da je delavec težko dobiti; ali če delavske pomoči prosi gospodar, o kojem se ve, da ima tolklo, se mu delavec sladko namuzne ter rad obljubi. Torej ljudje sedaj znajo tolklo piti, ali bogme, ne znajo je delati. Delajo jo po stari nemarni navadi, in tolkla je neprijetnega okusa, kalna in se ne drži dolgo.

Izkustvo je zanesljiva učiteljica; ubogajmo jo, kadar nam je v gotovo korist!

Sejmi. Dne 10. sept. pri Sv. Lenartu v Slov. goricah, v Rušah, Poljčanah, Mariboru. Dne 12. v Šmarju pri Jelšah, Loki, v Šent Petru pri Gornji Radgoni, v Rušah. Dne 14. v Ivniku, Rogatcu, pri Sv. Ani na Krembergu, v Imenem. Dne 15. v Arnožu, v Turniščah, Dobovi in Stolah. Dne 17. v Poljčanah, v Brežicah.

Dopisi.

Z Murskega polja. (K shodu slovenskih visokošolcev.) Ni me kmalu kateri spis napolnil s tako žalostjo, kakor zadnji: «Nadobudna mladež!» Tako se mi krči srce, da komaj pišem. Zeni svoji še praviti nočem, kaj me skeli, jokala bi se

noč in dan. Kajti sama imava dečka v gimnaziji, daleč od doma, in le malokedaj prideva do njega, on malokedaj do nas. V počitnicah seveda pride domov, ali tedaj se s tovariši rad razvedruje, česar mu ni braniti. Odkar je od doma, živi pod vplivom tujih ljudi. To je hudo, zelo hudo za stariše, ki jim je vzgoja otrokova mar. Najbolje sem se bal, da dečko v mestu izgubi vero, tisto vero, katero sem mu doma tako varoval, da bi raje vedel, da bi mi toča vse pobila, ali da bi mi hiša zgorela, ali da bi mi dečko umrl, nego pa da mi začne zaničevati, kar je sveto nam doma, ali da mi začne dvomiti nad tem, kar nas uči sv. cerkev. In sedaj sem se prepričal, da moj strah ni bil prazen. Mladeniči, ki pravijo: «Mi krščanske podlage nočemo!» in so stari 19 let ali nekaj prek, taki mladeniči gotovo uže na gimnaziji niso bili v dobri koži; in v takih društvo prihaja mi dečko. Sicer pa je mladenič, ki je navedene besede izustil in so oni, ki so mu navdušeno pritrdjevali, Slovenci, torej bržkone sinovi pobožnih starišev. Ravno takšen utegne moj dečko postati. Toliko se trudim, koliko si odtrgujem, in na zadnje izgubi vero in bode nezadovoljen. Bože moj!

Ne zamerite g. urednik, da čutim v prvi vrsti kot oče; ali gotovo čutim bolest tudi kot narodnjak. V razumnistvo stavimo mi, ki se po ves dan ubijamo po polju, vso nado na boljšo bodočnost. Ali do takega razumnistva, ki je uže v nežni dobi zastrupljeno po nevernosti, jaz nimam zaupanja, nimajo pa ga tudi moji sosede, kolikor jih poznam. Kajti, kdor nima vere, na tega se ni zanašati; kdor ima srce, da zaničuje, kar je najdražje materi in očetu, ta je slab človek; kdor ni veren, tudi ni naroden, ali vsaj zanesljiva narodnost njegova ni. In ti ljudje hočejo nas kmete učiti, to se pravi, hočejo se svojim lastnim starišem in bratom in sestram vzeti vero, vzeti najdražje, kar imajo menda v zahvalo! Ubogi narod slovenski, ali kupa tvojega trpljenja še ni polna? Toliko je vže prišlo čez te, in trdno si stal kakor Triglav, in naj še pride čez te, ne bojim se, da boš tudi v prihodnje stal kakor skala, ali če se ti bode izpodkopala vera, potem se bodeš rano pogreznil v prepad preteklosti. In to najhuje, kar nas more zadeti, bi naj prišlo čez nas po lastnih otrokih!

Nazadnje še eno misel. Čemu so se visokošolci zbrali? Sami pravijo, kakor je iz poročil posneti, da se organizujejo ter združijo v društvo «Sava», kojemu je glavni namen, da v počitnicah slovensko ljudstvo poučuje. Poučevati hočejo ljudstvo s predavanji, mladeniči, katerih znanje je še tako nesigurno in pomankljivo, da so sami ob tem izgubili jedino modrost, ki obstoji v tem, da človek neskončnega Boga vedno bolje in bolje spoznava ter mu je ponižno podvržen. Dragi mladeniči! Sami se učite, sedaj je čas za to; sedaj še od vas ne terjamo sadu. Bodite marljivi, kolikor vam je moči; pred vsem pa, če vam je res mar, da našemu narodu kedaj koristite, iščite, česar ste izgubili, iščite zopet krščanstva!

Praga. (Katoliški shod.) Glavno češko mesto Praga, katera si s ponosom prisvaja priimek «zlata Praga» kot spomin na davno pretečene slavne dneve, v katerih so se češki kralji in češki plemenitaši res vsi v zlatu v njej lesketali, se še zdaj rada pokazuje v slavnostnem oblačilu. Vršijo se skoro vsako leto v Pragi razne razstave, shodi in slovesnosti, v katerih se vselej kaže narodna zavednost in narodno navdušenje češkega ljudstva. Pa v katoliškem, v verskem oziru vlada v Pragi že od davnih časov neka mlačnost, in neke posledice krivoverskih naukov M. J. Husa se ne dajo tajiti. Tem bolj so razveselila srce vsakega katoličana minoli dnevi katoliškega shoda v Pragi, s katerimi se bo, daj mili Bog, tudi v katoliškem oziru, začela nova doba verskega prebujenja in katoliškega napredka, zlata doba, kakor je bil v zgodovini češki imenovan čas Karla IV., v katerem je še v Pragi vladal

katoliški verski duh. Ta katoliški shod vršil se je v dnevih med 22. in 25. avgustom v Pragi. Bil je to drugi splošni shod češko-slovanskih katoličanov. Vdeležba je bila boljša nego se je dalo pričakovati. Nad tri tisoč katoliških mož in žen izmed vseh stanov je bilo zbranih, iz vseh dežel češke kronovine, iz Češkega, Moravskega in Šlezkega. Se-ve da je bilo zbranih največ duhovnikov okoli svojih prečastitih nadpastirjev. Pa tudi veliko katoliških plemenitašev, profesorjev, veliko učiteljev in učiteljic, kmetov in delavcev je bilo navzočih. Krasen je bil pogled na ogromno, krasno okinčano dvorano na žofinskem otoku, katera je bila zelo napolnjena. V tej dvorani se vršijo navadno samo sijajni plesi in druge zabave in zborovanja.

Tem bolj imenitno se je tistokrat lesketal nad slavnostnim odrom veliki sveti križ, večno zmagovalno znamenje vernih katoličanov. Pod križem je bila ponižno položena kraljeva krona sv. Venčeslava, okoli nje pa kipi svetega očeta in cesarja in tri grbi čeških dežel. Jako pomenljivo je ta kinč odra naznanjal namen shoda: razvneti in utrditi katoliško prepričanje, katoliška načela, in tako povišati ljubezen do svetega očeta in presvitlega cesarja v korist in blagor češkega naroda in avstrijske domovine. Gotovo je to najboljši način obhajati letošnji dvojni jubilej. Med zbranim občinstvom videlo se je že pred otvorjenjem shoda veliko navdušenja, in v slavnostni tihoti čakalo je vse početka. (Dalje prih.)

Od Kapele. Kaj ne, gospod urednik, ljudi, kateri so slovenskega rodu, a se pozneje sramujejo slovenske narodnosti in jezika ter se prištevajo Nemcem, imenuje Vaš list nemškutarje ali nemčurje. Glejte, take ljudi ima tudi Kapela, torej tudi ona ima nemčurje. Pred kratkim so naši nemčurji zopet pokazali, da še živijo. Dne 25. avg. napravilo je nemško učiteljsko društvo iz Radgone izlet k nam v divno Kapelo. V tem bi ne bilo nič napačnega, ako bi se smelo misliti, da je krasota našega kraja izvabila k nam tuj narod iz mestnih zidin. Toda izlet se je izvršil k nam vsled drugega vzroka.

Izletelo je društvo semkaj, ker prebiva tu izdajica naroda. Dotičnik sam dokazuje, da je v istini tak. Evo dokaza. Priredila se je tu narodna veselica, biser veselic, pri koji so se odlikovali s trudom v ljubezni do naroda domači diletanti. Petje in tamburanje je bilo tako, da ga ne najdeš kmalu drugje! Razvedrilo nas je, ko smo slišali, kako so navzoči zastopani narodi o tem sodili rekoč: «Ne bi mislili, da so Slovenci tako mnogostransko izobraženi!» Efekt bil je torej res sijajen! Pa kdo se je odlikoval z nenavzočnostjo? Dva gospoda! Prvi je zgoraj imenovan in drugi njegov petolizec! Ta dva so slovenski stariši v čisto slovenskem kraju slovensko govoriti učili in sedaj? Sedaj, le čuj milo nam slovensko ljudstvo, sedaj se sramujeta svojega naroda in sta, čujte, čujte! nemčurja. Sramujmo se i mi, da jih imamo tukaj. Ali četudi nista bila navzoča, navzoče Slovence bi to malo brigalo. Sedaj pa o priliki prihoda nemškega društva sta še le vzbudila našo pozornost. Povpraševali smo se 25. avgusta popoldne radovedno: «Kaj pa to pomeni, to cviljenje, to vriskanje, to krokanje, to streljanje pri jasnem nebu, ki prihaja iz tistega brega?» Smejali smo se na vse grlo, ko smo v odgovor dobili: «Gospod, kteremu se ni zdelo vredno krajcarja žrtvovati za lastni narod, žrtvuje danes drage volje vino ptujcem in smodnik!»

Zraven njega se je repentačil mladi bahač, njegov petolizec, ki je došel nedavno v Kapelo, koji pa vživa občno preziranje inteligencije kapelske vsled neznačajnosti v občevanju. Oklenil se je sedaj tega gospoda, čez katerega se je sosebno surovo širokoustil — začetkoma svojega bivanja tukaj. Sedaj pa pri vinu, kojega mu radodarno ta daje, zabavlja z njim čez svoj narod, čez kolege in bližnje. Prav kakor mlad fantalin! Na